

การแก้ปัญหาวัยรุ่นไทยในทัศนะ ของท่านพุทธทาสภิกขุ Buddhadasa Bhikku's Viewpoints on Dealing with Teenagers

ปัทวิ สัตยวงศ์ทิพย์*

บทคัดย่อ

พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงวัยรุ่นอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปัญหา สาเหตุ ปัจจัย หลักการ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ ท่านกล่าวว่าปัญหาของวัยรุ่นเกิดจากการบังคับตัวเองไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหา 3 อย่าง คือ ยาเสพติด อันตราย และอาชญากรรม อันมีสาเหตุหลัก คือ อำนาจ วัตถุนิยมได้แก่เรื่อง กิน กาม เกียรติ ซึ่งทำให้เกิดความงี่ ความหลงในวัตถุ เสรีภาพ ประชาธิปไตยที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่ยอมฟังใคร สาเหตุนั้นมาจากปัจจัยหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อม ระบบการศึกษา และการไม่ได้รับความร่วมมือและโอกาส ท่านเสนอหลักการและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหานี้ว่า ต้องปลูกฝังให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิ มีหลัก 5 ดี ได้แก่ บุตรที่ดี ศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี และเป็นพุทธมามกะที่ดี ท่านเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ไว้ 2 ข้อ คือ การกลับมาของศาสนา ได้แก่การเลิกวัตถุนิยม เลิกเคารพวัตถุนิยมและปัญหาดังกล่าว จะแก้ไขได้ก็ต่อเมื่อเยาวชนได้รับการศึกษา ที่ถูกต้องทั้งในระบบและเรื่องศีลธรรมศาสนา

คำหลัก: พุทธทาสภิกขุ, วัยรุ่น

Abstract

Buddhadasa Bhikku, one of the most famous and influential philosophers in Thailand, shared his view about Thai teenagers concerning

* อาจารย์ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

the problems, the root causes, influence factors, and the suggestions towards the solutions. He mentioned that teenagers' problems are due to their incapability in controlling themselves in which leads to problems in drugs addiction, violence and crime. These all are the result of our materialism society seen in the greed for sensual pleasure and pseudo-dignity which causes ignorance and delusion. Having misunderstood these phenomena, they run into a world of materialism and do not turn their ears to anyone since they believe in themselves, their right and freedom. According to Buddhadasa, these problems arise from environment, education and lack of opportunity. He suggests that teenagers should be taught wisely and cultivate them with the right view. His principles of being a quality person is to behave properly in the five roles as in being a child, a student, a friend, a citizen and a Buddhist. He also added that the only way to solve the teenagers' problems is to bring back the role of religion and eliminate the power of materialism. To achieve this goal, teenagers must be educated formally on moral issues

Keywords: Buddhadasa Bhikku, Teenager

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสลับซับซ้อน เพราะวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เป็นวัยแห่งการลองผิด ลองถูก หากวัยรุ่นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีกัลยาณมิตร สิ่งที่วัยรุ่นอยากเรียนรู้ อยากลองก็ส่งผลให้วัยรุ่นได้รับสิ่งที่ดี ๆ ตามไปด้วย หากเมื่อใดที่วัยรุ่นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ผิด มีเพื่อนที่คอยชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร เมื่อนั้นวัยรุ่นก็จะเป็นวัยที่ทำให้เกิดปัญหาตามมาทั้งต่อตัวของวัยรุ่นเอง และต่อบุคคลรอบข้าง ท่านพุทธทาสภิกขุได้ชื่อว่าเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่มีบทบาทในการชี้แนะสังคมให้เข้าถึงศาสนาของตนเองอย่างถึงแก่น ทำความเข้าใจศาสนาอื่น และทำตนให้หลีกเลี่ยงจากวัตถุนิยม ท่านได้กล่าวถึงปัญหาของวัยรุ่นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหา ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหา และได้เสนอหลักการ

และแนวทางในการแก้ไขปัญหของวัยรุ่นไว้อย่างน่าสนใจ

ความหมายของวัยรุ่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1062) ให้ความหมายวัยรุ่นไว้ว่า น. วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอายุประมาณ 13-19 ปี หรือเรียกว่า วัยกาดัด

ส่วนท่านพุทธทาส ได้กล่าวถึงคำว่า "วัยรุ่น" กับคำว่า "เยาวชน" ไปในลักษณะเดียวกัน คือ เยาวชนหรือวัยรุ่น คือกลุ่ม ๆ เดียวกันที่อยู่ในวัยเดียวกันคือวัยที่ยังอ่อนต่อโลกมีสภาวะที่อ่อนทางร่างกายและจิตใจ ต้องมีการพัฒนาให้กล้าแข็งพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2549, หน้า 7-9) ท่านยังได้ให้ความหมายไว้คือว่า

วัยรุ่นหรือที่เรียกว่า พรหมจารี คือวัยที่เกิดมาจนเป็นหนุ่มเป็นสาว ไม่มีการสมรส อยู่ในระยะตั้งต้น หรือเรียกว่า ประพฤติดี ประพฤติประเสริฐ (พุทธทาสภิกขุ, 2543, หน้า 99)

ส่วนเยาวชนหรือวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่สมบุรณ์ จะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่ จะเป็นเด็กก็ไม่เชิง หรือที่เรียกว่า อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (พุทธทาสภิกขุ, 2543, หน้า 98)

คำว่า เยาวชน ท่านได้แยกศัพท์ไว้ว่า เยาวชน มาจากภาษาบาลีว่า ยุ-ว แปลว่า ยังหนุ่มยังสาว หรือโดยทั่วไปเรียกว่า วัยรุ่น ซึ่งคำว่า ยุว หมายถึง เพศชาย ยุวดี หมายถึงเพศหญิง ท่าน จึงเรียกคนหนุ่มสาวว่า ยุว ซึ่งแปลว่า อ่อน อ่อนต่อโลก (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 7)

ส่วนคำว่ายุวชนในความหมายของท่านหมายถึง ชีวิตที่ยังอยู่ในระดับที่ยังโง่อยู่ ซึ่งคำว่า ยุ-ว.แปลว่า อ่อน หรือพาล ซึ่งคำว่าพาล นี้ก็แปลว่า อ่อน มิได้แปลว่า พาลเถร ซึ่งคำว่า พาล ใช้เป็นชื่อเด็กอ่อนนั่นเอง (พุทธทาสภิกขุ, 2549, หน้า 11-12)

ท่านพุทธทาส ได้แบ่งเยาวชนหรือยุวชนไว้ 2 ระดับ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 8-9) คือ

1. ในระดับภาษาคน คำว่า ยุวชน ท่านหมายถึง คนอายุน้อย ถือเอาตามอายุตามวัย
2. ในระดับภาษาธรรม คำว่า ยุวชน ท่านหมายถึง อ่อนด้วยคุณสมบัติหรืออาจหมายถึง คนแก่ หรือคนที่มีคุณธรรมน้อย

นอกจากนั้นท่านยังได้แบ่งลักษณะของเยาวชนออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นอนุชาติบุตร บุตรที่เกิดมา มีความเร็วกว่าบิดา มารดา ชั้นอนุชาติบุตร เป็นบุตรที่เกิดเสมอกันกับบิดา มารดา และชั้นอภิชาติบุตร เป็นบุตรที่เกิดมาแล้วมีความดียิ่งกว่าบิดา มารดา มีลักษณะที่ก้าวหน้า ภายในตัว คือ เป็นการปฏิบัติตัวเองให้ดียิ่งขึ้น (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 33)

สรุปได้ว่า วัยรุ่นคือวัยที่อยู่กึ่งกลางระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ยังไม่ได้ผ่านการแต่งงาน ซึ่งวัยนี้เป็นวัยแห่งการเรียนรู้พัฒนาตนเอง เพื่อไปสู่การเป็นวัยผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

ปัญหาของวัยรุ่นไทย

ประเด็นปัญหาของวัยรุ่นไทย จะพบว่าท่านพุทธทาสมองว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังอ่อนต่อการดำเนินชีวิตอยู่ในโลกทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวของวัยรุ่นมาเข้ายวนให้วัยรุ่นได้หลงตาม โดยท่านมองปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1) **ปัญหาเรื่องยาเสพติด** ท่านพุทธทาส กล่าวว่า สิ่งเสพติดเป็นสารที่ให้อรรถรอยอย่างโง่เขลา ซึ่งคำว่า อรรถรอยอย่างโง่เขลา จัดว่าเป็นสิ่งที่ให้โทษแก่ชีวิตทำลายอนามัย ทางกาย และทางจิตใจ สารเสพติดที่เป็นที่รู้จักกันดี เช่น เฮโรอีน เมื่อติดแล้วต้องหามาเสพใหม่ ทำให้ ผู้เสพไม่ต้องยึดถือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีสามารถประจบประแจงกรรมใด ๆ โดยไม่คำนึงถึง ผลประโยชน์ของผู้อื่น (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 502)

2) **ปัญหาเรื่องอัมพาต** ท่านพุทธทาส จัดปัญหานี้เป็นปัญหาที่น่ากลัวในระดับหนึ่ง ท่านมองว่าเพราะปัญหานี้สร้างความยุ่งยากลำบากมากขึ้นซึ่งปัญหาอัมพาต โดยทั่วไปจะรวมถึงปัญหาของการชกต่อยตีกัน ที่เกิดขึ้นได้ทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ปัญหาการอาละวาดบนรถประจำทาง และบนยานพาหนะ เป็นต้น (พุทธทาสภิกขุ, 2543, หน้า 95) ท่านกล่าวว่า การที่จะเปลี่ยนไปเป็นอัมพาตนั้นเป็นไปได้ง่าย และโดยไม่รู้สึกรู้สีก่อน ดังนั้น อย่าได้ประมาท เพราะถ้ามีความประมาทเกิดขึ้น จะเห็นว่าความเป็นอัมพาตนั้นแหละถูกต้อง เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักควบคุมตัวเองไม่ให้ความประมาทเข้าครอบงำ เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

จะเห็นว่าปัญหาของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่นิยมทำตามกันเหมือนแพชชั่น ซึ่งท่านเรียกว่า ระบบฮิปปี เปรียบเสมือนกับแพชชั่นชนิดหนึ่ง เช่น การไว้ผม เลือเสื้อผ้า การแต่งตัว แต่แพชชั่นในที่นี้คือ แพชชั่นอันธพาล เพราะว่าใครก็ตามที่แสดงพฤติกรรมที่จัดว่าเป็นอันธพาล จะรู้สึกตัวเองดูดี หรือบางคนเรียกว่า การมีเกียรติ ซึ่งคนเหล่านี้จะไม่มองว่าเป็นสิ่งที่น่าตีเตือน ใจเขลา และให้โทษแก่ร่างกาย เสมือนกับความชั่ววู่นั้น มันครอบงำตัวมนุษย์ได้ง่าย เพราะเขาไม่รู้สึกว่า เป็นความชั่ว ซึ่งเรื่องให้เห็นได้ง่ายที่สุด ท่านได้ยกตัวอย่างเช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เป็นเรื่องที่ยุวชนชอบทำตามกัน เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่แท้จริงแล้ววัยรุ่นกลับเห็นสิ่งที่ชั่วเป็นสิ่งที่ดี เพียงเพราะว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกผู้ชายควรทำกัน (พุทธทาสภิกขุ, 2543, หน้า 95)

3) **ปัญหาอาชญากรรม** ท่านจัดว่าเป็นปัญหาที่หนักพอสมควร เพราะปัญหาอาชญากรรมได้สร้างความเดือดร้อน สร้างความยุ่งยากลำบากขึ้นให้กับสังคมหลายอย่างหลายประการ ซึ่งปัญหาในที่นี้มีเกี่ยวข้องกัน ท่านพุทธทาสกล่าวว่า อาชญากรรมทั้งหลายในบ้านเมืองมีมูลเหตุมาจากการออกจากรัศมี โดยทั่วไปมองว่าเศรษฐกิจไม่ดี จึงทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น แต่ที่จริงท่านมองว่าเศรษฐกิจมีภาวะที่ดีเกินไปจึงทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นมา (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 443)

ท่านพุทธทาส มองว่า วัยรุ่นคือวัยของโลกในอนาคต แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นจะต้องควบคุมตนเองให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง เพราะปัญหาที่มาจากวัยรุ่นนั้นเป็นปัญหาที่ใหญ่ไม่สามารถควบคุมได้ ไม่สอนให้รู้จักในสิ่งที่ควรรู้จัก ไม่อบรมสั่งสอนให้รู้จักความพอใจในชีวิตของตน จึงทำให้วัยรุ่นมีความคิดเป็นของตนเอง ทำให้ความคิดนั้นแปลกแยกไปจากผู้ใหญ่ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัว สังคม ประเทศชาติ ซึ่งท่านพุทธทาสมองว่า ก่อนที่เด็กจะมาเป็นวัยรุ่น ต้องผ่านช่วงของการเป็นเด็กมาก่อน ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะว่าเด็ก ๆ ไม่มีพื้นฐานอะไรมาก่อน ไม่มีความรู้มาก่อน เด็กจึงยึดถือตัวกู ของกูเป็นหลัก (พุทธทาสภิกขุ, 2554, หน้า 15)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาทั้งสามเรื่องที่ท่านพุทธทาสกล่าวถึงเป็นปัญหาที่มาจากปัจจัยภายนอกของตัววัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติด อันธพาล และอาชญากรรม ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่วัยรุ่นไม่สามารถบังคับตัวเองได้ ไม่สามารถที่จะ

แยกแยะความถูกต้อง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่วัยรุ่นอยู่ในสภาพแวดล้อม และระบบการศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยการพัฒนาตนเอง และการไม่มีโอกาสหรือพื้นที่ในการแสดงออกของตนเองอย่างที่เหมาะสม

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาของวัยรุ่นไทย

ท่านพุทธทาสมองสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาของวัยรุ่น ว่าส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการพัฒนาเทคโนโลยี ที่ต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจทำให้มนุษย์ให้ความสำคัญทางวัตถุมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่น

ฉะนั้นปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องท่านมองว่าเป็นเพราะโลกที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น จึงทำให้ความเจริญก้าวหน้ามีมาก สถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นบ่อเกิดที่นำไปสู่ปัญหาในสังคมไทย ท่านมองว่าปัญหาของวัยรุ่นจึงมีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1) **อำนาจ** อำนาจในที่นี้ท่านหมายถึง การนิยมในเรื่องของกิน กาม เกียรติ ซึ่งทั้งสามนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นต่างหลงผิด หลงมัวเมาอยู่กับสิ่งที่เป็นวัตถุ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ นอกจากจะทำให้เกิดโทษแก่ตัวเอง

(1) เรื่องกิน ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เมื่อไปติดในรสของอาหารก็หลงใหล ในเรื่องของการกินเพราะในสมัยนี้สื่อต่าง ๆ ต่างโฆษณาเรื่องอาหารการกินเป็นอย่างมาก ก็เลยไม่ใช่การกินอาหาร แต่เป็นการต้องการเหยื่อที่มากกระตุ้นความต้องการของตนเอง ซึ่งก็คือวัตถุที่เป็นไปในทางส่งเสริมกิเลสของตน (พุทธทาสภิกขุ, 2545, หน้า 55)

(2) เรื่องกาม ท่านหมายถึงความสนุกสนาน เริงดีดอ้อย ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกายทุกชนิด เพราะเมื่อเสร็จจากเรื่องของกิน วัยรุ่นก็จะหันมาในเรื่องความสนุกสนานทางอายตนะเป็นส่วนใหญ่ นี่คือนิสัยที่เรียกว่าเป็นเรื่องกาม เป็นการตกอยู่ในอำนาจของสิ่งเหล่านี้ หรือตกเป็นทาส แม้กระทั่งในเรื่องของอบายมุขก็จัดอยู่ในเรื่องกามคือ ความรู้สึกเริงดีดอ้อยทางจิตใจ โดยอาศัยอายตนะคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นเครื่องมือ (พุทธทาสภิกขุ, 2545, หน้า 55)

(3) เรื่องเกียรติ ท่านมองว่ามีเกี่ยวข้องกับการศึกษา คือได้รับการศึกษา

ที่ดี จะนิยมหลงใหลในเรื่องเกียรติ คืออยากจะมีเกียรติว่า เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ให้สูงสุด ได้รับการยอมรับสรรเสริญมาให้บูชาเกียรติ เกียรติต้องมีมูลมาจากผู้อื่น หรือคนจำนวนมากอุปโลกน์ให้ นิยมยกย่องให้ จัดเป็นการ อุปโลกน์กันผิด ๆ โดยไม่รู้ลึกลับตัวก็มี (พุทธทาสภิกขุ, 2545, หน้า 62)

ท่านมองว่าทั้งสามเรื่องที่กำลังกล่าวมาเป็นการส่งเสริมกิเลสยิ่งขึ้น ทำให้วัยรุ่นหลงมัวเมาอยู่ในสิ่งเหล่านี้ ทำให้ไม่มีธรรมะไปมุ่งมันแต่เรื่องความเจริญทางวัตถุอย่างเดียว (พุทธทาสภิกขุ, 2550, หน้า 368)

2) **วัตถุนิยม** วัตถุนิยม ท่านหมายถึง วัตถุนิยมทุกชนิด มีความโง่ ความหลงในวัตถุ หลงไปว่าวัตถุหรือรสอร่อยทางวัตถุนี้เป็นของประเสริฐ การลุ่มหลงในรสอร่อย อันเกิดจากวัตถุ เมื่อพูดถึงรสอร่อยก็เป็นสิ่งที่เกิดได้จากวัตถุและอวัตถุ อวัตถุคือสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ เป็นเรื่องทางจิตใจ ทางธรรมโดยเฉพาะ เพื่อที่จะเข้าใจในเรื่องของวัตถุนิยม ท่านให้ระลึกถึงคำในพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับวัตถุนิยมอยู่สองคำ คือ กามสุขัลลิกานุโยค เป็นการยอมตนให้จมลงไปในกาม มีรสอร่อยตามแบบของกาม และ อตตกิลมณานุโยค เป็นไปในการที่จะประชดกาม

ทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ให้วัยรุ่นอยู่ในมัชฌิมาปฏิปทา คือ ไม่เข้าไปข้องแวะกับของทั้งสองอย่างนั้น ให้อยู่ทางสายกลาง (พุทธทาสภิกขุ, 2549, หน้า 147)

3) **เสรีภาพ ประชาธิปไตย** คำว่า ประชาธิปไตย ในที่นี้ท่านหมายถึง ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ คือประโยชน์จะต้องตกมาอยู่ในมือของประชาชน แต่วัยรุ่นเข้าใจในประชาธิปไตยที่ว่า ประชาชนเป็นใหญ่ หมายถึง การเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง จึงทำให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งเห็นได้จากเด็กวัยรุ่นกำลังเข้าใจผิดในเรื่องที่ว่า ศาสนาเป็นยาเสพติด เพราะคิดว่าสถาบันชาติ พระศาสนา มหาษัตริย์ไม่จำเป็นสำหรับตัววัยรุ่น เป็นเพราะว่าไม่รู้จักสิ่งที่เรียกว่า ประชาธิปไตย ดังนั้นวัยรุ่นก็ควรจะรู้ว่า ระบบที่มีสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้นก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด วัยรุ่นต่างเข้าใจผิดในเรื่องประชาธิปไตยว่า เป็นความไม่มีภาวะสูงต่ำ คือ ภาวะที่มีความเสมอภาคไม่เท่ากัน เป็นเพราะวัยรุ่นไม่เข้าใจในธรรมะ จึงทำให้วัยรุ่นแสดงความต้องการของตนเองเพื่อตอบสนองกิเลสของตน แสดงนิสัยก้าวร้าว ไม่ประกอบไปด้วยธรรมะ เป็นอันธพาลในที่สุด (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 451-453)

จะพบว่า ท่านพุทธทาสได้กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาของวัยรุ่นไทย เกิดจากพฤติกรรมของวัยรุ่นที่อยากได้ อยากมี และอยากเป็น จนนำไปสู่การแสดง พฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในทางที่ไม่ดี ที่ส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่นเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ซึ่งผลกระทบนั้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยก็ขึ้นอยู่กับตัวของวัยรุ่น ที่มีความอยากได้ อยากมี อยากเป็นอยู่ในระดับใด

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาของวัยรุ่นไทย

ท่านพุทธทาสกล่าวว่า ปัญหาของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่มีมาตลอด เรียกได้ว่าเป็นปัญหาทั่วโลก เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นสร้างความยุ่งยากให้กับสังคม เมือง รวมทั้งสังคมครอบครัว ปัญหาของวัยรุ่นโดยทั่วไป ท่านกล่าวว่าเกิดได้จาก ปัจจัย 3 ประการ คือ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 5)

1) **ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม** ท่านพุทธทาสภิกขุมองว่าการขยายตัวของ สติปัญญาตามธรรมชาตินั้นไม่ได้รับการแวดล้อมอย่างถูกต้อง เริ่มตั้งแต่เด็กที่อยู่ใน ครอบครัวมาตา ต่างก็ไม่ได้รับรู้อะไร ไม่มีความรู้สึกนึกคิด จนออกมาสู่โลกภายนอก การรับรู้ทางประสาทสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ต่างก็ได้รับการ แวดล้อม ได้รับการบำรุง มีสิ่งที่ถูกใจ ความถูกใจจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่า มีตัว ยิ่งถูกใจยิ่ง ต้องการและมีความยึดมั่นถือมั่นหรือที่ท่านพุทธทาส เรียกว่า ตัวกู ของกู (พุทธทาส ภิกขุ, 2554, หน้า 8) เมื่อเติบโตจนกระทั่งเป็นหนุ่มสาว ก็ได้รับการแวดล้อมมากขึ้น มีสติปัญญามากขึ้น สามารถคิด แยกแยะได้ เมื่อต้องเจอกับสถานการณ์ที่เลวร้าย ที่เข้ามา

2) **ปัจจัยด้านระบบการศึกษา** ท่านกล่าวว่า การศึกษามีเจตนาของการ ศึกษาคือ การสั่งสอน การอบรมที่ไม่ถูกต้อง เพราะการเรียนการศึกษาจะเน้นในเรื่อง ที่จะทำให้เห็นแก่ตัว คือ ให้ติดใจในความเอร็ดอร่อย ความสวยงาม ซึ่งเรียกกันว่า กามารมณ์ คือสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น ถึงแม้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่มีความหมายแก่วัยรุ่น แต่ในสภาพแวดล้อมที่อยู่ได้แวดล้อมให้ไปทำตามท่านองนั้น

ท่านพุทธทาสภิกขุมองว่า การศึกษาของวัยรุ่นละเลยบทเรียนทางศีลธรรม ปราศจากการปลูกฝังทางจริยธรรม จึงเปรียบเสมือนกับการศึกษาแบบสุนัขหางด้วน ที่จะพยายาม หลอกผู้อื่นว่า สุนัขหางด้วนเป็นสุนัขที่สวยงามกว่าสุนัขมีหาง ท่านจึง

พยายามชี้ให้เห็นว่าสุนัขที่มีหาง เป็นสุนัขที่สวยงาม (พุทธทาสภิกขุ, 2525, หน้า 25) จากการศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาที่ไม่ใช่สร้างแต่คนเก่งแต่ต้องสร้างคนดีควบคู่ไปด้วย ฉะนั้นการศึกษาจึงต้องเน้นบทเรียนทางศีลธรรม การศึกษาที่ไม่มีบทเรียนทางศีลธรรม ย่อมไร้ประโยชน์ อาจก่อให้เกิดปัญหาในสังคม เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่ต้องสอนวัยรุ่นให้รู้จักหลักธรรมเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถเอาตัวรอดได้จากปัญหา ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกิดจากการศึกษาที่มุ่งแสวงหาปัจจัยภายนอกมาบำรุงและสนองความต้องการของตนเองจนเกินความจำเป็น

3) ปัจจัยจากการไม่ได้รับความร่วมมือและโอกาส เนื่องจากวัยรุ่นไม่ได้รับโอกาสหรือความร่วมมือในทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือ หรือโอกาสจากบิดามารดา ครูบาอาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 22) เป็นการปิดกั้นทางความคิด การแสดงออกของวัยรุ่น บิดามารดาคอยกำกับ ควบคุมให้เป็นไปตามความต้องการของตน ไม่ให้อิสระ สิทธิเสรีภาพแก่วัยรุ่น ไม่ให้รู้จักลองผิดลองถูกเพื่อจะได้มีประสบการณ์ไว้เป็นบทเรียน หรือถ้าเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นมา วัยรุ่นเหล่านี้ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เพราะเขาทั้งหลายไม่เคยได้รับโอกาสหรือความร่วมมือจากบิดามารดาเลย

เราจะพบว่าปัจจัยทั้งสามด้านที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาของวัยรุ่นตามทัศนะของท่านพุทธทาส เป็นปัจจัยที่อยู่ใกล้ตัววัยรุ่นเองทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของวัยรุ่นอย่างถูกต้อง ระบบการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในด้านวิชาการ แต่ไม่เน้นให้วัยรุ่นได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนำไปสู่การเอาตัวเขาเปรียบผู้อื่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ยังไม่ให้ความร่วมมือ หรือให้โอกาสในการแสดงออกในทางที่ดีของวัยรุ่น เมื่อไม่มีพื้นที่จากท่านเหล่านั้น วัยรุ่นก็หาพื้นที่แสดงออกกับกลุ่มวัยรุ่นเองเพื่อเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

หลักการที่ใช้ในการแก้ปัญหาของวัยรุ่นไทย

ถึงแม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจะเกิดมาจากหลายสาเหตุ หลายปัจจัยด้วยกัน แต่ท่านพุทธทาส ท่านก็ได้เสนอหลักการที่ใช้แก้ปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทย โดยหลักการที่ท่านเรียกว่า ศีลธรรมและจริยธรรม เป็นหลักการที่ใช้ป้องกันมิให้

เกิดปัญหาขึ้นในสังคมและเพื่อเป็นการสร้างวัยรุ่น ให้เป็นผู้ประพฤติ ปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องทางศีลธรรม ทำให้ปราศจากปัญหา ก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้าแก่สังคม และประเทศชาติ ประกอบไปด้วย

1) **ปลูกฝังให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิ** ท่านกล่าวว่าสัมมาทิฐิต้องสร้างขึ้นด้วยธรรมสัจจะ เป็นการใช้ธรรมสัจจะเฉพาะกรณี คือ จะต้องเป็นตัวจริงของธรรมะที่จะใช้แก้ปัญหา นั้น ๆ โดยเฉพาะ ก็จะทำให้วัยรุ่นสามารถรอดตัวจากปัญหาต่าง ๆ ด้วยสัมมาทิฐิ ท่านกล่าวว่าการใช้สัมมาทิฐิให้ถูกต้องจะต้องเริ่มจากตัวผู้ใหญ่ก่อน เพราะโดยทั่วไปถือว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่น ฉะนั้นบิดามารดาจึงต้องอบรมสั่งสอนวัยรุ่นให้เดินเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากบิดามารดาต้องมีสัมมาทิฐิที่เพียงพอ คือ มีความเข้าใจในตัววัยรุ่น มีความเห็นชอบในสิ่งที่ถูกต้อง และต้องมีหลักการในการแก้ไขปัญหามาก่อนถึงจะเป็นผู้นำที่ดีได้ให้กับวัยรุ่นได้

ท่านกล่าวว่าวัยรุ่น เป็นวัยที่ยังเด็กเกินไปที่จะรับรู้เรื่องสัมมาทิฐิเพราะเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างรากฐานของสัมมาทิฐิคือจะต้องเชื่อบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ สูงไปจนถึงกับเชื่อฟังพระเจ้า ซึ่งตรงกับพุทธดำรัส ข้อหนึ่งที่ว่า ในบรรดาบุตร ทั้งหลาย บุตรที่เชื่อฟัง เป็นบุตรที่ประเสริฐที่สุด (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 497) ดังนั้น บุตรที่เชื่อฟังพ่อแม่ ย่อมมีโอกาสที่จะเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ ส่วนบุตรที่ไม่เชื่อฟัง ก็ย่อมทำให้เกิดปัญหาและไม่มีความเจริญในชีวิต ดังนั้น บิดามารดาควรพยายามให้วัยรุ่นมีความเชื่อฟังให้มากที่สุด อย่าปล่อยให้เขาทำสิ่งใดตามอำเภอใจ ตามความพอใจของเขาเอง

การปลูกฝังให้วัยรุ่นรู้ว่ามียบิดามารดาเป็นที่รัก เป็นที่พอใจสูงสุดแล้วในโลกนี้ไม่มีใครรักเรา ยิ่งไปกว่าบิดามารดา ก็สามารถที่จะปลูกฝังความนึกคิดลงไปได้ว่าเราจะต้องเป็นลูกที่ดีของบิดามารดา และเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ในทำนองเดียวกัน บิดามารดาที่ดีต้องเป็นครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็เหมือนกับบิดามารดาในลักษณะหนึ่ง (พุทธทาสภิกขุ, 2545, หน้า 96) ความหวังสูงสุดของพ่อแม่ทุกคน ย่อมต้องการให้ลูกเป็นลูกที่ดีของบิดามารดา ศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ เพื่อนที่ดีของเพื่อน พลเมืองที่ดีของประเทศชาติ สาวกที่ดีของพระศาสนา และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ (พุทธทาสภิกขุ, 2554, หน้า 24)

2) **หลัก 5 ดี** หลัก 5 ดีของท่านพุทธทาส ประกอบไปด้วย (พุทธทาสภิกขุ, 2549, หน้า 99-101)

2.1) การเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา คือ ไม่สร้างความสะดวกเดือดร้อนใจใด ๆ ให้แก่บิดามารดาแต่เป็นการทำความชื่นใจ ความพอใจ ให้แก่บิดามารดาของตน

2.2) การเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ คือ ไม่สร้างความสะดวกเดือดร้อน ความขัดแย้งให้เกิดขึ้น ในห้องเรียน และต้องเป็นศิษย์ที่เชื่อฟัง นำหลักคำสอนที่ครูสอนไปใช้

2.3) การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน คือ เป็นการไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง

2.4) การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ คือ ต้องช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริม แต่สิ่งที่ดีงาม ไม่สร้าง ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่ดีให้กับชาติ

2.5) การเป็นพุทธมามกะที่ดี คือ การนำเอาหลักธรรมจากพุทธศาสนา มาปฏิบัติให้ถูกต้องในชีวิตประจำวันเพื่อที่จะให้ชีวิตของเราไม่ร้อนลุ่มไปด้วยปัญหา และความทุกข์ต่าง ๆ

ดังนั้น การแก้ปัญหาของวัยรุ่นแก้ได้ด้วยดี 5 ดี หมายความว่า วัยรุ่นสามารถทำได้ 5 อย่าง ตามที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาของวัยรุ่น เช่น ปัญหาอันธพาล ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ก็จะหมดไป แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับตัววัยรุ่นเอง ซึ่งการปฏิบัติตามดีทั้ง 5 อย่างนี้ จะต้องปฏิบัติโดยการบังคับตัวเองจึงจะสัมฤทธิ์ผล (พุทธทาสภิกขุ, 2546, หน้า 109-110)

3) **ศีลธรรมแห่งการต่อสู้** ปัญหาของวัยรุ่น จะหมดไปขึ้นอยู่กับ การบังคับตัวเองให้มีศีลธรรมที่ดี ท่านพุทธทาส กล่าวว่า วัยรุ่นจะต้องมีศีลธรรมแห่งการต่อสู้ ซึ่งศีลธรรมในที่นี้ คือเหตุแห่งความปกติ จึงจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อให้เกิดความปกติ เสมือนว่า วัยรุ่นไม่มีศีลธรรม ไม่รู้จักบังคับตัวเอง จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมา เห็นได้จากปัจจุบันตามสื่อต่าง ๆ ฉะนั้นถ้าวัยรุ่นมีศีลธรรม รู้จักนำหลักศีลธรรมมาใช้กับตนเอง ก็จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ไม่เกิดขึ้น เมื่อใดที่วัยรุ่นมีศีลธรรม เป็นเพราะเขาสามารถเอาชนะกิเลส สามารถต่อสู้กับกิเลสได้ ซึ่งคำว่า ต่อสู้ ในที่นี้ เป็นการต่อสู้ทางธรรมะ แบ่งเป็น 2 อย่าง ไว้ดังนี้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 429)

(1) การต่อสู้ภายใน เรียกว่า การต่อสู้กับตัวเอง ที่เรียกเช่นนี้เพราะว่าภายในตัวเอง เกิดเป็น 2 ตัวขึ้นมา คือ ตัวเองฝ่ายต่ำ คือ กิเลสกับตัวเองฝ่ายสูง คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็น การเกิดขึ้นกับตัวเองที่จะต้องต่อสู้ หมายความว่า ถ้าตัวเองสามารถเอาชนะกิเลสภายในได้ ก็จะประสบความสำเร็จ แต่ถ้าไม่สามารถชนะกิเลสได้ก็จัดเป็นความชั่ว ทุกสิ่งก็จะวินาศ เพราะฉะนั้นการต่อสู้ภายในหรือ การต่อสู้กับตัวเองย่อมเหมือนกับการบังคับตัวเองของวัยรุ่น ถ้าวัยรุ่นสามารถเอาชนะกิเลสได้ ถือว่าประสบความสำเร็จ รอดพ้นจากสิ่งทีก่อให้เกิดปัญหา แต่ถ้าตัววัยรุ่นไม่สามารถเอาชนะกิเลส ย่อมให้กิเลสเข้ามาครอบงำ ย่อมถือว่าวัยรุ่นได้ตกเป็นทาสของสิ่งนั้นและทำให้เกิดปัญหาตามมา การต่อสู้ภายใน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ การควบคุมจิต เป็นการทำให้จิตใจไม่ฟุ้งซ่านควบคุมจิตให้มีสรรพภาพ และการควบคุมกิเลส หมายถึงการควบคุมราคะ โทสะ โมหะ ถึงแม้จะมีจิตใจที่เข้มแข็ง แต่จิตก็สามารถมีกิเลสได้ เมื่อมีกิเลส ก็ทำให้เกิดทุกข์ได้

(2) การต่อสู้ภายนอก คำว่า ภายนอก หมายถึงนอกร่างกาย หรือนอกตัวตน ถือว่าตัวมนุษย์จะต้องต่อสู้กับภายในมาแล้ว การต่อสู้ภายนอกแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ การต่อสู้กับธรรมชาติ และการต่อสู้กับบุคคล ในการต่อสู้กับธรรมชาติมนุษย์เกิดมาในโลกนี้อยู่ท่ามกลางของธรรมชาติที่แวดล้อมตัวมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติมีอำนาจเหนือชีวิตคนและสัตว์ การต่อสู้กับธรรมชาติ แยกออกเป็น 2 อย่าง คือ แก้ไขได้ และควบคุมมันไม่ได้ ซึ่งการต่อสู้กับธรรมชาติที่ควบคุมได้ จะใช้หลักการพัฒนาเป็นอาวุธ คือวัยรุ่น จะต้องรู้เสมอว่า สิ่งใดที่เราควรทำ และไม่ควรทำ เมื่อใดที่เราทำสิ่งที่ผิดพลาดลงไป เราต้องรู้จักควบคุมและคิดหาทางแก้ไข พร้อมทั้งหยุดทำสิ่งที่ไม่ดี และการต่อสู้กับบุคคล เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพราะบุคคลมีความเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะใดก็ตามที่จะอยู่ในรูปร่างของปัญหา ซึ่งการต่อสู้กับบุคคลมีทั้งคนภายในและคนภายนอก แต่สิ่งที่วัยรุ่นควรยึดถือไว้คือหลักธรรมะที่เรียกว่า สงครามเย็นหรือคุณธรรมขั้นสูง คือเป็นการทำความเข้าใจระหว่างกันและกัน เวลามีปัญหาทะเลาะกัน วัยรุ่นควรมีการพูด การเจรจาที่ยึดหลักธรรมะ มีการใช้วิธีการพูดที่ฉลาดเพื่อที่จะได้ยุติปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 424)

4) การใช้อุบายหยาบและอุบายละเอียด ท่านพุทธทาสมองว่า วิทยุ่่นกำลังเลอะเปรอะเปื้อนไปดว้ยโคลน ดว้ยเห่ือโคลนที่เร่ียกว่ากิลเลส ฉะนั้นวิทยุ่่นควรจจะได้รับการขุดเกลา ซึ่งค่วำขุดเกลา ภาษาทางศาสนา คคือ การอบรม สั่งสอน การดูด่ว่ำกล่าว ตักเตือน และเช่ียนดี (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 526) จจะดว้ยวิธีใดก็ตาม จจะต้อจร่วมมือกันขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้ออกไปจากตัวของวิทยุ่่น ซึ่งท่านได้เสนอให้ใช้วิธีที่เร่ียกว่่าอุบายหยาบและอุบายละเอียด เพื่อใช้ในการอบรมสั่งสอนวิทยุ่่น พร้อมทั้งมีบทลงโทษเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้วิทยุ่่นไม่ให้ทำผิดพลาดอีก

4.1) อุบายหยาบ ทางพระพุทธรศาสนาเร่ียกว่่า พระเดช หมายถึง การถูกเช่ียน ถูกตี ถูกบังคับ ถูกทารุณ พระเดชเป็นหลักการที่ต้อจใช้ตลอดเวลา เพราะบุคคลย้อมมีกิเลสได้ตลอดเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยุ่่นที่ยังไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักปกครองตนเอง อุบายหยาบ หรือพระเดช ประกอบไปด้วย (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 112-114)

(1) การตักเตือน ติเตียน และการเยาะเย้ยที่ถูกรวิธี ต้อจใช้ให้ถูกรวิธี เพราะถ้าว้ใช้ผิดวิธีจะทำให้วิทยุ่่นนั้นเตลิดไปไกล เหมือนกับค่วำว่า ยิงพุดยิงยุ เสมือนกับการอบรมสั่งสอน ควรใช้ ค่วำพุดที่มีทั้งอบรม และลงโทษ มิใช่เมื่อเด็กทำผิดกลับยิงพุดส่งเสริมไปในทางที่ผิด หรือเป็นการพุด ตอกยั่วความรู้สึกลงไป

(2) การใช้ค่วำขู่ ค่วำกระโทก เป็นการคาดคั้นโทษ เป็นการแสดงให้ เห็นว่า เมื่อทำผิด ควรพุดหรือตักเตือนเขาด้วยว่าจจที่เร่ียบง่าย ไม่ใช่อารมณ์ที่รุนแรงจนก่อให้เกิดปัญหาขึ้นอีก

(3) การลงโทษ มีหลายวิธีทั้งระดับอ่อน ระดับกลาง และ ระดับแข็ง กระด้าง คือ ในการลงโทษ ควรพิจารณาดูว่่า เขาทำค่วำความผิดร้ายแรงหรือไม่ เพราะถ้าวเขาไม่ ผิดแล้วไปลงโทษเขาอย่างรุนแรง อาจทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาได้

(4) กระทำคิ่น หรือที่เร่ียกว่่า ใช้เวรใช้กรรม เหมือนกับพระแสดงอาบัติ เป็นการเผยค่วำความผิดของตัวเองต่อหน้าบุคคลอื่นให้ผู้อื่นเห็นว่่า ตนเองเป็นผู้กระทำค่วำความผิด หรือเร่ียกว่่า ให้กระทำคิ่นโดยเปิดเผย

(5) การฆ่าเสียตามวิธีอริยวินัย หรือที่คนโบราณเร่ียกว่่า ตัดหางปล่อยวัด คือเป็นการไม่ยุ่งดว้ย ไม่เกี่ยวข้องดว้ย ซึ่งเห็นได้จากปัจจุบันที่พ่อแม่

บางคนได้ตัดหางปล่อยืดบุตรของตนเอง เพราะว่าไม่เชื่อฟัง สร้างความเดือดร้อนมาให้ตลอดเวลา หรือบางคนถึงขนาดตัดความเป็นลูกเป็นหลาน

4.2) อูบายละเอียด ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า พระคุณ หมายถึง การเอาอกเอาใจ การอบรม การสั่งสอน การประคับประคอง ซึ่งแนบไปในทางที่ดี ประกอบไปด้วย (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 102-111)

(1) การศึกษา เน้นการศึกษาทั่วไป เช่น การศึกษาเรื่องโลก เรื่องธรรมะ และเรื่องของการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ การศึกษาของวัยรุ่นต้องสอนให้เขาได้รับความรู้ที่แท้จริง สอนให้รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมี เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา

(2) การอบรม คือ การศึกษาที่ไม่ต้องใช้คำพูด ไม่ต้องใช้หนังสือ และอุปกรณ์การเรียนทั้งสิ้นเพราะการอบรม คือการประพฤติ การกระทำ ตามที่ได้รับมาจากการศึกษา ซึ่งไม่ใช่การเรียนที่เป็นวิชา แต่ต้องเป็นเรื่องที่ศึกษาความประพฤติให้ทันเวลาด้วยสติสัมปชัญญะตลอดเวลา

(3) สิ่งแวดล้อม เป็นภาวะที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ดังที่คนโบราณกล่าวไว้ว่า ถึงเกิดในชาติพันธุ์ที่ดี เกิดมาแล้วได้รับสิ่งแวดล้อมที่เลว ก็จะเลวไปตามลำดับ แต่ก็ไม่สามารถพูดได้อย่างตายตัว เพราะบางครั้งบุคคลที่เกิดมาในชาติพันธุ์ที่ดี พร้อมทั้งเจอสิ่งแวดล้อมที่ดีบุคคลนั้นก็ยอมดีไปด้วยเช่นกัน

(4) โอกาส ในที่นี้ท่านไม่จัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการแยกโอกาสออกจากสิ่งแวดล้อม เราควรให้โอกาสแก่วัยรุ่นในด้านของการกระทำในสิ่งที่ตัวเองต้องการ เพื่อให้เขาแสดงศักยภาพที่มีออกมาให้บุคคลอื่นได้รับรู้เป็นการส่งเสริมกำลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ต่อไป โอกาสเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญมาก ต้องให้โอกาสเพื่อให้เขาได้แสดงสิ่งที่ตนเองคิด สิ่งที่ตนเองทำออกมา

(5) สิ่งกระตุ้น ในที่นี้เป็นคำพูดธรรมดาคือใช้เรียกแทนคำพูดดังกล่าวนี้ คือ การให้กำลังใจ การให้รางวัล การสรรเสริญ การปลอบโยน การชี้แจงทางพุทธศาสนา

ดังนั้น ท่านกล่าวว่าอูบายทั้งสองชนิดที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่บิดามารดาควรนำไปใช้กับเด็กในความปกครองของตน เพื่อให้วัยรุ่นได้ปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ตระหนักถึงหลักคำสั่งสอนที่บิดามารดาได้กล่าว

ตกเตือนไป โดยบางครั้งท่านอาจจะใช้คำพูดที่รุนแรงหรือ อ่อนโยน มีการลงโทษ แต่จุดประสงค์ของท่านที่แท้จริง ก็เพื่อต้องการให้บุตรเป็นคนดีของครอบครัว สังคม และ ประเทศชาติ และรอดพ้นจากปัญหาทั้งปวง

ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหายัยรุ่น

นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังได้มีข้อเสนอในการแก้ไขปัญหายัยรุ่นให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

1) **แก้ไขได้ด้วยการกลับมาของศาสนา** ท่านกล่าวว่ากลุ่มวัยรุ่นได้ละทิ้งสิ่งที่เรียกว่าธรรมะของพระพุทธศาสนา เพื่อมาเป็นทาสของวัตถุนิยม ฉะนั้นต้องเลิกวัตถุนิยม เลิกเคารพวัตถุนิยม ให้นำวัตถุนิยมมาเป็นทาสของตนวัยรุ่น ต้องเข้าใจในสถาบันที่เป็นหลักอันมั่นคงของความเป็นไทย คือ สิ่งทีประกอบไปด้วยชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ ต้องป้องกันสิ่งควรป้องกัน ต้องแก้ไขสิ่งที่ควรแก้ไข และสร้างสรรค์สิ่งที่ควรสร้างสรรค์ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 482) การป้องกันจะต้องไม่เียงหลังไปทางซ้ายหรือทางขวาจะต้องอยู่ตรงกลางซึ่งตรงกับหลักทางพุทธศาสนาคือหลักมัชฌิมาปฏิปทา (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 484) เป็นการปฏิบัติให้อยู่ทางสายกลาง ต้องไตร่ตรองให้ดีไม่เียงเียงไปทางใดทางหนึ่ง ถ้าวัยรุ่นปฏิบัติได้ดังนี้ ก็สามารถป้องกันการเกิดปัญหาได้ และสำหรับการสร้างสรรค์สิ่งที่ควรสร้างสรรค์ นึกถึงสิ่งสูงสุดของศาสนาทุกศาสนา คือ เห็นแก่ผู้อื่น เป็นการเห็นแก่ผู้อื่นมากกว่าเห็นแก่ตัวเอง ใจความของทุกศาสนาย่อมต้องการให้ทุกคนเห็นแก่ผู้อื่น มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

2) **ใช้ศาสตร์ในการสร้างวัยรุ่น** ท่านเสนอว่า ศาสตร์ในการสร้างวัยรุ่นเป็นการใช้ศาสตร์ที่เรียกว่า พุทธศาสตร์ ธรรมศาสตร์ และสังฆศาสตร์ ซึ่งศาสตร์ในที่นี้ท่าน แปลว่า เครื่องตัด หมายถึง การตัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญหรือตัดความโง่ ซึ่งในรูปของสันสกฤต คือ ศาสตร์ ในรูปของบาลี คือ สตถ แปลว่า ศาสตรา คือ ของที่มันมีคม ที่จะตัดได้ คำว่า สตถา ให้ความหมายว่า ผู้มี สตถ คือ มีศาสตรา ฉะนั้น การมีศาสตรา สามารถตัดสิ่งที่ต้องตัดหรือควรตัดออกได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 129) คำว่า ศาสตรา มีความหมายได้ทั้งวิชาและของมีคมสำหรับตัด แต่ความหมายที่หนึ่งคือ เครื่องตัด ส่วนความหมายที่สอง คือ วิชา

ถ้านำไปใช้ในความหมายที่สูงหรือละเอียดออกไป ก็หมายถึง วิชาที่เป็นเครื่องตัดความโง่ ตัดปัญหา (พุทธทาสภิกขุ, 2549, หน้า 14) ฉะนั้นเมื่อได้ขึ้นชื่อว่าศาสตร์ ทั้งสองความหมายจึงมีหน้าที่ที่ซ้ำตัด มีดังนี้

2.1) ด้วยวิธีการทางพุทธศาสตร์

พุทธศาสตร์จัดเป็นศาสตร์แห่งความรู้ ซึ่งเกิดจากการที่พระพุทธรู้ ท่านเป็นผู้รู้ ผู้ตรัสรู้ ผู้ค้นพบ แล้วนำมาสอนเพื่อให้เกิดความรู้ พุทธศาสตร์ เรียกอีกอย่างว่า พุทธิศาสตร์ พุทธิ แปลว่า ความรู้ พุทธิศาสตร์ แปลว่า ศาสตร์ว่าด้วยความรู้ ฉะนั้นพุทธศาสตร์ในที่นี้คือ ให้มาตัดปัญหาได้ คือเป็นความรู้ที่ถูกต้องและสมบูรณ์

สำหรับความหมายทั่วไปของพุทธศาสตร์ คือ รู้ว่าอะไรเป็นอะไร รู้ว่าต้องทำกับสิ่งนั้นอย่างไร เหตุที่ทำให้รู้หรือที่มาของความรู้ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ รู้จากการเรียน เป็นการค้นคว้า คิดค้น จนเข้าใจในสิ่งนั้น และรู้จากการที่ได้ผ่านสิ่งนั้นไปแล้ว เป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการผ่านสิ่งนั้นไปแล้ว ความรู้หรือการศึกษาที่ทำให้ได้ความรู้นั้นยังไม่เพียงพอสำหรับวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นยังไม่มีความรู้หรือการศึกษาที่เพียงพอ ซึ่งพอในที่นี้ หมายถึง แก้ปัญหาได้ การศึกษาของวัยรุ่นยังอยู่ในฐานะที่สูญเปล่า ไม่ได้รับประโยชน์เพราะการศึกษาไม่สอนให้รู้จักค่าของความเป็นไทย รู้จักในศีลธรรม

พุทธศาสตร์ แยกออกเป็น 2 ศาสตร์ คือ ศาสตร์สำหรับการทำมาหากิน ดำรงชีวิตอยู่ได้ หรือเรียกว่า ศิลปศาสตร์ และอีกศาสตร์คือ ความรู้ทางจิต ทางใจ ทางวิญญาณ เรียกว่า วิญญาณศาสตร์ เป็นความรู้ที่ไม่ใช่เรื่องทำมาหากิน อย่างดีก็จะเป็นเครื่องช่วยให้ทำมาหากิน (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 237)

2.2) ด้วยวิธีการทางธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์จัดเป็นศาสตร์สำหรับการปฏิบัติ หรือเรียกอีกอย่างว่า จริยศาสตร์ จริยะ แปลว่า ต้องประพฤติหรือควรประพฤติ จริยศาสตร์ จึงแปลว่า ศาสตร์ที่ต้องประพฤติ ซึ่งถือว่า เป็นการปฏิบัติที่ต้องเกิดผลจริง ๆ สิ่งที่เป็นจะต้องปฏิบัตินั้น เรียกว่าจริยธรรม การปฏิบัติกับการได้ผลของการปฏิบัตินั้น ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และธรรมศาสตร์จะต้องเกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ อย่างแยกออกจากกันไม่ได้ คือมีความรู้แล้วต้องนำไปปฏิบัติจึงจะเกิดผล ถ้ามีแต่ความรู้แล้วไม่นำไปปฏิบัติก็เปล่าประโยชน์ เปรียบได้กับสำนวนธรรมะชั้นสูงที่ว่า

อนันตริยะหรืออนันตริกะ คือเป็นอาการที่สมาธิกับปัญญานั้นแยกออกจากกันไม่ได้ ถ้าแยกสมาธิออกไป ปัญญาก็ทำงานไม่ได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 268)

เมื่อมีความรู้ไม่นำความรู้นั้นมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ ถือว่า ความรู้นั้นมิใช่ความรู้ ไม่จัดว่าเป็นความรู้ที่เป็นธรรมศาสตร์ ความรู้ทั้งหลายย่อม ปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วน แม้แต่เรื่องง่าย ๆ ที่ จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติก็กลับ ไม่ได้รับประโยชน์ เหมือนกับว่า การให้วิชาความรู้แก่ผู้อื่นเป็นความรู้ที่จัดกัน อย่างโง่เขลา คือ ให้นำเอาแต่ความรู้ในส่วนที่เป็นภัยไป ส่วนที่เป็นประโยชน์กลับ ไม่ได้นำไปใช้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 270)

2.3) ด้วยวิธีการทางสังคมศาสตร์

สังคมศาสตร์จัดเป็นศาสตร์สำหรับทำความเข้าใจหรือยึดเหนี่ยว ซึ่งกันและกัน หรือ เรียกอีกอย่างว่า สัมพันธศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ทำความเข้าใจ ต่อกัน ต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นการร่วมมือกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีกัน สังคมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มีอนุภาพมาก ที่จะตัดปัญหาของ มนุษย์ได้ทุกรูปแบบ ถ้ามนุษย์ร่วมมือกันอย่างถูกต้อง จะช่วยตัดปัญหาของมนุษย์ได้ การมีความ สามัคคี อยู่ในตัว ความสามัคคีถูกผูกพันด้วยความรัก ความสามัคคี ความสำนึกในหน้าที่ ซึ่งทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์กันคือ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 336-337)

1) ความรัก ถ้ารักอย่างมีกิเลส ย่อมมีความสามัคคีอย่างกิเลส ถ้ามี ความรัก อย่างธรรมะก็ย่อมมีความสามัคคีอย่างธรรมะ ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวไว้ว่า ความรักตามที่พระพุทธศาสนาสอนให้รัก คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีรากฐานอยู่บนสิ่งๆที่เรียกว่า สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นความรักจึงเป็นเครื่องที่ทำให้ผูกพันกัน

2) สามัคคี คือ ความสมัครใจของตนเอง มาจากภาษาบาลีที่ว่า คือ สามะ + อัคคะ ฉะนั้นความสมัครใจของตนเองจึงเป็นบ่อเกิดให้มีสามัคคีที่ลึกซึ้ง มองเห็นประโยชน์อันแท้จริง

3) ความสำนึกในหน้าที่ หน้าที่ในที่นี้คือ หน้าที่ที่จะต้องร่วมมือกับ ผู้อื่น ในการช่วยเหลือผู้อื่น

ดังนั้น ความผูกพัน ถ้าจะผูกพันกันได้ ต้องอาศัยความรัก ความ สามัคคี และความสำนึกในหน้าที่ ทำได้สามอย่างนี้ ก็เรียกว่า สังคมศาสตร์

สังคมศาสตร์ในแง่ของธรรมชาติ ต้องปฏิบัติให้สอดคล้อง กับกฎของธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์ทุกคน คือสามารถเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนมนุษย์ได้อยู่ร่วมกันได้ เมื่อธรรมชาติต้องการให้เพื่อนมนุษย์อยู่กันอย่าง เป็นเพื่อน คือเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ถ้าใครขบถต่อกฎเกณฑ์อันนี้ ธรรมชาติจะลงโทษ ฉะนั้นเราจะต้องปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติเพื่อที่จะได้หมดปัญหา ภัยรุมของเราในปัจจุบัน ไม่ค่อยสนใจในเรื่องที่เป็นปัญหา ต่างวิ่งเข้าหาสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหา เป็นเพราะว่า ภัยรุมของเรายังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

มนุษย์จะต้องรู้หน้าที่ สำคัญในหน้าที่ ที่จะรักคนอื่นและช่วยเหลือคนอื่น แต่ภัยรุมกลับไม่คิดแบบนี้ คือ ยังไม่ได้รักบิดามารดาตามที่ควรจะรัก ถ้าเขาจะรัก จะต้องรักมาตั้งแต่เกิด รักตั้งแต่ตอนนมมารดา แต่พอโตขึ้นมาภัยรุมกลับไปรักกิเลส มากกว่าที่จะรักบิดามารดา แต่ถ้าเขานั้นรักบิดามารดามากกว่าสิ่งที่เรียกว่ากิเลส เขาก็ย่อมรอดตัวไปที่ว่าภัยรุมนั้นรอดตัว หมายความว่า เขานั้นไม่ได้ทำความผิดตามความประสงค์ของบิดามารดา คือ เชื่อฟังบิดา มารดา ไม่ออกนอกกรอบตามที่วางไว้ เขาก็จะไม่สามารถทำอะไรผิด ๆ ได้ จึงจำเป็นต้องอบรมภัยรุมให้เป็นลักษณะแบบนี้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 342)

การสร้างภัยรุมให้เป็นคนดี ปราศจากจากปัญหาต่าง ๆ ต้องสมบูรณไปด้วย พุทธศาสตร์คือ ความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอ เด็กที่ดีต้องมีการฟัง การคิด การถาม การจำ ที่ดี ธรรมศาสตร์ คือ การปฏิบัติต้องมีการปฏิบัติที่เป็นจริง และสังคมศาสตร์ คือ การร่วมมือ ประนีประนอม เป็นการต้องการ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ดังนั้น การที่ภัยรุมมีศีลธรรมในการดำรงชีวิตจะช่วยให้ภัยรุมทั้งหลายรอดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพราะพวกเขาสามารถเข้าถึงในสิ่งที่เรียกว่า ศีลธรรม จริยธรรม สามารถนำสิ่งที่ได้จากศีลธรรมมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้ตัวภัยรุมรู้จักหน้าที่ของตน รู้จักการระวังจากสิ่งที่ เป็นเหตุ เป็นปัจจัยที่เป็นตัวนำไปสู่การเกิดปัญหา พร้อมทั้งมีจิตใจที่เข้มแข็งและสามารถเอาชนะใจตนเองได้ก็ จะทำให้ภัยรุมเหล่านี้เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดาของสังคม และของประเทศชาติ และจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมนั้นลดลงได้

บทสรุป

ท่านพุทธทาส ท่านได้เสนอปัญหาของวัยรุ่น และแนวทางแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นไว้อย่างรอบด้าน แต่จากอดีตจนถึงปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นไทย ยังคงเป็นปัญหาเดิม ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ปัญหาอันธพาล ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายที่เราพบเห็นในหนังสือสิ่งพิมพ์ และโทรทัศน์กันอยู่เป็นประจำ จนต้องตั้งคำถามว่าปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น เป็นปัญหาที่ไม่มีใครจะแก้ได้หรืออย่างไร? ที่ไม่มีบุคคลใด หรือหน่วยงานใดเข้ามาจัดการกับปัญหาดังกล่าวของวัยรุ่นอย่างจริงจังเสียที แนวทางของท่านพุทธทาสที่ท่านได้นำเสนอไว้ อาจจะเป็นแนวทาง หรือวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดจากวัยรุ่นก็เป็นได้ หากมีหน่วยงานที่มีอำนาจเข้ามานำแนวทางของท่านไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พุทธทาสภิกขุ. (2525). *ธรรมบรรยายต่อทางสู่น้ำ*. กรุงเทพฯ ฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2537). *เยาวชนกับศีลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2543). *ค่ายธรรมบุตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2545). *ธรรมะคุ้มครองโลก*. กรุงเทพฯ ฯ: ธรรมสภา.
- _____. (2546). *เยาวชนกับความรอดของสังคม*. กรุงเทพฯ ฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2549). *เยาวชนกับความรอดของสังคม*. กรุงเทพฯ ฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2549). *อบรมพระธรรมทูต*. กรุงเทพฯ ฯ: ธรรมสภา.
- _____. (2550). *ธรรมศาสตร์: ปรัชญาแห่งความพอเพียง*. กรุงเทพฯ ฯ: เพชรประกาย.
- _____. (2554). *ลูกเทวดา*. กรุงเทพฯ ฯ: ส่องแสง.